

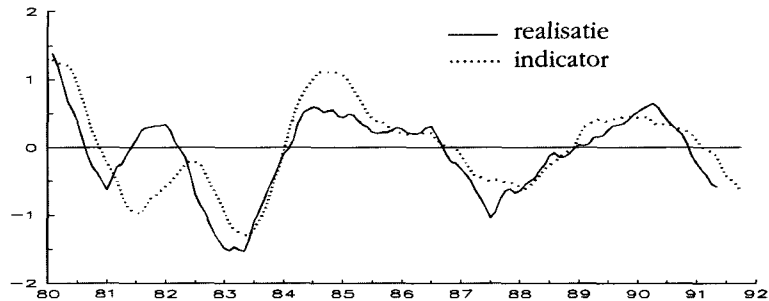
Conjunctuurindicator

Conjunctuur in internationaal perspectief

De conjunctuur, waargenomen aan de productie in de verwerkende industrie, vertoont over de afgelopen maanden een duidelijke neergang, zie de realisatiereeks in figuur 1. De DNB-conjunctuurindicator voor de maanden tot en met november aanstaande duidt op een voortzetting van deze neerwaartse beweging. Dit houdt in dat de Nederlandse economie nog steeds in een fase van groei-vertraging verkeert.

Een voor de hand liggende vraag is hoe lang deze conjuncturele neergang nog zal duren. Enige informatie daarover kan worden verkregen door de internationale conjunctuur nader te bezien. De conjunctuur in Nederland wordt immers vooral door het buitenland bepaald. Figuur 2 vergelijkt indicatoren voor Nederland, Duitsland en de VS. Voor Duitsland is de IFO-indicator gebruikt en voor de VS die van het Departement of Commerce. Opvallend is hoezeer de huidige neerwaartse beweging in de drie landen synchroon verloopt. Dit is des te meer markant gezien het uiteenlopende conjunctuurbehoop gedurende de jaren 1986-1988. Figuur 2 beschrijft de economische ontwikkeling in afwijking van de trendmatige groei. Deze trend is in de drie beschouwde landen uiteenlopend zodat, ondanks het momenteel identieke beloop van de indicatoren, gesteld moet worden dat de huidige

Figuur 1. DNB-conjunctuurindicator

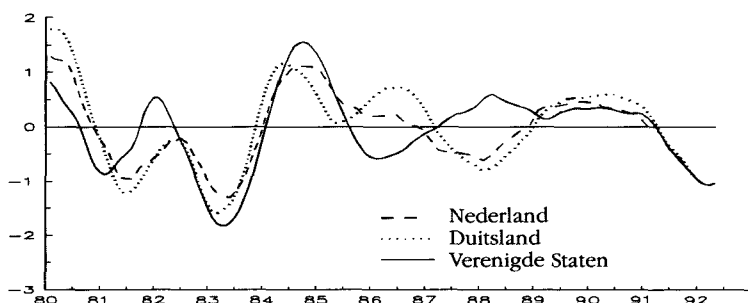
economische ontwikkelingen in de drie betrokken landen sterk verschillend zijn. In de VS vindt de huidige recessie plaats bij een lage trendmatige groei en is er in recente kwartalen sprake geweest van negatieve groei. De economie ondervindt monetaire stimulering door de relatief lage korte rente. De laatste tijd zijn er veel signalen die op een aan-

bundige bestedingsgroei: een hoge trendmatige ontwikkeling, een record-groei in 1990 en een zeer hoge, inmiddels iets gedaalde bezettingsgraad. Voor 1991 en 1992 wordt een afname van het hoge groeitempo verwacht door de groeivertraging van het beschikbare inkomen, mede vanwege de per 1 juli 1991 fors hogere belasting op looninkomen, de door de hoge lange rente afnemende investeringsgroei en de minder snel expanderende overheidsbestedingen. Het rentebeleid van de Bundesbank is vanwege de dreiging van een sterk oplopende inflatie nog steeds restrictief. De OESO en de Europese Commissie voorzien voor Duitsland in 1992 een verdere vermindering van de groei.

stand herstel wijzen. De in figuur 2 afgebeelde index voor de VS duidt op een conjunctuuromslag spoedig na de komende jaarwisseling. In begin augustus in *European Economy* gepubliceerde voorspellingen van de Europese Commissie wijzen voor het komend jaar ook op herstel van de economische groei in de VS: 1,6% bbp-groei in 1992 tegen 0,1% dit jaar. Deze voorspelling is inmiddels aanzienlijk minder optimistisch dan die van de *Economic Outlook* van de OESO van juni jongstleden welke voor 1992 een groei voorziet van 3,3% tegen -0,1% dit jaar. In Duitsland volgt de huidige groei-vertraging op een periode van uit-

De Nederlandse conjunctuur beweegt zich, afgemeten aan figuur 2, tussen die van de VS en Duitsland in. In ieder geval beïnvloeden beide landen de Nederlandse conjunctuur direct of indirect. De groei-impuls vanuit Duitsland zal in 1992 verder afnemen. Hier tegenover staat een positieve invloed vanuit de VS en bovendien, wat wellicht nog belangrijker is, ook vanuit een aantal andere Westeuropese landen. De Europese Commissie voorziet voor de Europese Gemeenschap in 1992 een bbp-groei van 2,4% tegen 1,4% in 1991. Het is op grond van een en ander aannemelijk dat de Nederlandse groei in 1992 circa 1,5% zal bedragen en dat een conjunctuuromslag in de loop van volgend jaar niet onwaarschijnlijk is.

Figuur 2. Conjunctuurindicatoren voor Nederland, Duitsland en de VS

Conclusie

De DNB-conjunctuurindicator voorspelt tot en met november aanstaande een verdere achteruitgang van de conjunctuur. Mede op grond van conjunctuurverwachtingen over voor Nederland belangrijke landen als de VS en Duitsland zal een conjunctuuromslag in Nederland nog tenminste enkele maanden op zich laten wachten.